

Konteksta informācija par Eiropas pilsoņu iniciatīvu: „Ūdensapgāde un sanitārija ir cilvēktiesību jautājums!”

Vēsture

2009. gada kongresā Eiropas sabiedrisko pakalpojumu arodbiedrības nolēma uzsākt iniciatīvu, kas paredz savākt vienu miljonu parakstu, lai atzītu tiesības uz ūdeni par cilvēktiesībām. Iniciatīva paredzēja mudināt darbiniekus un pilsoņus atbalstīt šīs tiesības un pretoties negatīvajām sekām, ko rada Eiropas Komisijā un Eiropas valstu valdībās dominējošā konkurētspējas veicināšanas un liberalizācijas politika. Eiropas Komisija 2011. gada martā beidzot pieņēma regulu par Eiropas pilsoņu iniciatīvu. Lai uzzinātu vairāk par regulu, skatiet vietni: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=lv>.

Apvienoto Nāciju Organizācija ir atzinusi vispārējās cilvēktiesības uz ūdeni un sanitāriju. 2010. gada 28. jūlijā ar Rezolūciju Nr. 64/292 Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā Asambleja skaidri atzina, ka tiesības uz ūdeni un sanitāriju ir cilvēktiesības, kā arī apliecināja, ka tīram dzeramajam ūdenim un sanitārijai ir būtiska loma ceļā uz visu cilvēktiesību ievērošanu. Ar šo lēmumu dalībvalstis un starptautiskās organizācijas tiek aicinātas nodrošināt finanšu resursus, palīdzēt uzlabot darbaspējas un apgūt jaunas tehnoloģijas, lai visus pasaules iedzīvotājus par pieņemamu cenu apgādātu ar drošu, tīru, viegli pieejamu ūdeni un sanitāriju.

Visiem iedzīvotājiem ir nepieciešams dzeramais ūdens un droša sanitārā sistēma. Lai gan Apvienoto Nāciju Organizācija ir atzinusi, ka tiesības uz ūdeni un sanitāriju ir vispārējas cilvēktiesības, daudziem cilvēkiem nav iespējas šīs tiesības realizēt. Eiropas Savienībā ir jāpanāk šo tiesību ievērošana.

Mūsu mērķi

1. Garantēta ūdensapgāde un sanitārija visiem Eiropas Savienības iedzīvotājiem. Mēs uzskatām, ka Eiropas Savienībā ir jāievieš cilvēktiesības uz ūdeni, ciktāl uz ūdensapgādi un sanitāriju (kā vispārējas nozīmes pakalpojumu) ir attiecināmi Eiropas Savienības tiesību akti. Eiropas Savienībai jāveicina šo cilvēktiesību ieviešana valstu līmenī, nosakot obligātus mērķus, kas jāsasniedz visām dalībvalstīm, lai panāktu šo cilvēktiesību vispārēju ievērošanu.

Konteksta informācija par
Eiropas pilsoņu iniciatīvu:
„Ūdensapgāde un sanitārija ir cilvēktiesību jautājums!”

---

2. Cilvēktiesības ir svarīgākas par tirgus interesēm: ūdens piegādes pakalpojumiem nedrīkst piemērot brīvā tirgus principus.
Mēs vēlamies, lai ES mazāk uzmanības pievērstu konkurencei un uz tirgu balstītai pieejai, bet vairāk domātu sabiedrisko pakalpojumu un tiesību kontekstā. Ūdens ir ierobežots dabas resurss un sabiedriska labums, kam ir neaizstājama loma dzīvības un veselības uzturēšanā. Tas ir „dabisks” monopols, un uz to nedrīkst attiecināt iekšējā tirgus noteikumus.
3. Globāla/universāla piekļuve ūdensapgādei un sanitārijai visiem iedzīvotājiem.
Mēs uzskatām, ka Eiropas Savienībai jāpieliek lielākas pūles, lai ūdensapgāde un sanitārija būtu pieejama pilnīgi visiem. Eiropas Savienībai ir jānosaka mērķi un ES attīstības politikā jāiekļauj uzdevums panākt vispārēju pieeju ūdensapgādei un sanitārijai. Tādējādi ES aktīvi palīdzēs īstenot tiesības uz ūdensapgādi un sanitāriju un panākt to ievērošanu visā pasaulē.

Mūsu priekšlikumi Eiropas Komisijai, lai īstenotu cilvēktiesības uz ūdensapgādi un sanitāriju:

1. Visu veidu ziņojumos par ūdensapgādi un/vai sanitāriju izmantot jēdzienu „Cilvēktiesības uz ūdensapgādi un sanitāriju”.
2. Garantēt pieeju ūdenim (tīram, drošam un par pieņemamu cenu) un sanitārijai visiem iedzīvotājiem ES dalībvalstīs.
3. Atturēties no ūdensapgādes pakalpojumu pārvēršanas par komercpakalpojumu un uz ūdensapgādi neattiecināt iekšējā tirgus noteikumus. Šos mērķus var panākt, ja Eiropas Komisija atņemas:
  - Nepiemērot ūdensapgādei un sanitārijai brīvā tirgus principus.
  - Neiekļaut ūdensapgādi un sanitāriju tādos tirdzniecības nolīgumos kā CETA.
  - Veicināt publiskā sektora partnerības.
  - Visās ES ūdens un ar to saistītajās politikas nostādnēs iekļaut Ūdens pamatdirektīvas principu: „ūdens nav prece”.
  - Noteikt, ka ūdens vides aizsardzība ir svarīgāka par tirdzniecības politikas nostādnēm.
  - Ieviest atbalsta programmas iedzīvotājiem, kas nespēj samaksāt rēķinus par patērēto ūdeni, lai nepieļautu pakalpojumu nesniegšanu lietotājiem.
  - Gādāt, lai privātie ūdensapgādes uzņēmumi, kas sniedz ūdensapgādes pakalpojumus, nodrošinātu pilnīgu pārskatāmību un atklātību savos līgumos (šajā sabiedrisko pakalpojumu jomā nav vietas komercnoslēpumiem).
  - Veicināt pilsoņu līdzdalību saskaņā ar pamatdirektīvu.
4. Visā pasaulē veicināt pieeju ūdensapgādei un sanitārijai, iekļaujot ES attīstības politikā principu par vispārēju pieeju šiem pakalpojumiem un novirzot lielāku Oficiālās attīstības palīdzības (OAP) līdzekļu daļu ūdensapgādes un sanitārijas nozares stiprināšanai.

Konteksta informācija par
Eiropas pilsoņu iniciatīvu:
„Ūdensapgāde un sanitārija ir cilvēktiesību jautājums!”

---

5. Veicināt publiskā sektora partnerības (ūdensapgādes pakalpojumu sniedzēju partnerības), kas balstās uz bezpeļņas principiem un solidaritāti starp ūdensapgādes pakalpojumu sniedzējiem un darbiniekiem dažādās valstīs.
6. Tiesību aktos paredzēt, ka ūdensapgādes un ūdens resursu kontrolei jāpaliek publiskā sektora pārziņā.
7. Atbalstīt ES un citu valstu publiskā sektora ūdensapgādes uzņēmumus, kam trūkst kapitāla, lai par saviem līdzekļiem nodrošinātu ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumus trūcīgajiem iedzīvotājiem.
8. Atbalstīt un stimulēt ūdensapgādes uzņēmumus, kas (sekojot Nīderlandes un Francijas piemēram) zināmu daļu no sava gada apgrozījuma novirza ūdensapgādes pakalpojumu sniedzēju partnerībām jaunattīstības valstīs.
9. Atbalstīt brīvprātīgas Eiropas salīdzinošās novērtēšanas sistēmas izveidi, lai publiskā sektora uzņēmumi varētu veicināt augstas kvalitātes ūdensapgādes pakalpojumus.
10. Izveidot pārvaldības kodeksu ES-27 ūdensapgādes uzņēmumiem.

Process

Ir nodibināta Pilsoņu komiteja, kas oficiāli pārstāv šo Eiropas pilsoņu iniciatīvu. Komitejā jābūt vismaz 7 cilvēkiem no 7 dažādām Eiropas valstīm. Mūsu komitejā ir 34 pārstāvji no 27 ES valstīm, kurās mēs rīkosim kampaņu. Visās šajās valstīs mēs esam nodibinājuši nacionālās kampaņu grupas. Mēs rīkosim kampaņu arī citās valstīs, piemēram, Turcijā, Horvātijā, Krievijā un Norvēģijā, lai apliecinātu, ka šī ir ne vien ES, bet globāla mēroga problēma.

Kampaņa noritēs gan tiešsaistē, gan ielās. Parakstīties par kampaņu var gan tās tīmekļa vietnē www.right2water.eu, gan parakstu vākšanas lapās. Parakstu vākšana sāksies, tiklīdz Eiropas Komisija būs apstiprinājusi mūsu Eiropas pilsoņu iniciatīvu. Mēs šo priekšlikumu iesniegsim 2012. gada 1. aprīlī — pirmajā dienā, kad būs iespējams iesniegt Eiropas pilsoņu iniciatīvu.

2012. gada 22. marts	Pasaules ūdens diena; tīmekļa vietnes www.right2water.eu atklāšana
2012. gada 1. aprīlis	Eiropas pilsoņu iniciatīvas reģistrēšana / iesniegšana Eiropas Komisijā
2012. gada 24.–25. aprīlis	Gaidāma reģistrācijas apstiprinājuma saņemšana no EK — pirmā parakstu vākšanas diena! Pasākums EPSU Izpildkomitejas sanāksmes laikā
2012. gada aprīlis — 2013. gada aprīlis	Gads laika, lai savāktu vienu miljonu parakstu.

Konteksta informācija par
Eiropas pilsoņu iniciatīvu:
„Ūdensapgāde un sanitārija ir cilvēktiesību jautājums!”

Atbalsta organizācijas

Kampaņa noritēs gan tiešsaistē, gan ielās. Mēs meklējam dažādus atbalstītājus no nevalstiskajām organizācijām, piemēram, vides, sociālajām un attīstības organizācijām, kā arī sieviešu organizācijām, baznīcas un publiskā sektora (ūdensapgādes) uzņēmumiem. Mēs meklēsim atbalstītājus arī politiskajās organizācijās, cenšoties atrast sabiedrībā zināmus cilvēkus, kas varētu publiski atbalstīt un tādējādi popularizēt mūsu kampaņu.

Īss pārskats par procedūru, kas organizatoriem jāveic, lai iesniegtu Eiropas pilsoņu iniciatīvu

- a) Iniciatīvas mērķim ir jābūt tādām, par kuru Eiropas Komisija būtu tiesīga ierosināt likumdošanas projektus saskaņā ar ES līgumiem, un tas nedrīkst būt acīmredzami nenopietns vai pretrunā ar ES pamatprincipiem.
- b) Organizatoriem ir jāizveido pilsoņu komiteja, kurā ir vismaz septiņi dalībnieki, un ir jānozīmē viens pārstāvis un viens vietnieks kā kontaktpersonas. Kā potenciāliem līgumslēdzējiem šīm kontaktpersonām jābūt ES pilsoņiem ar tiesībām balsot ES vēlēšanās.
- c) Pirms parakstu vākšanas sākuma organizatoriem jāpieprasa iniciatīvas reģistrēšana Komisijā, izmantojot šim nolūkam paredzēto standarta veidlapu un, ja nepieciešams, tai pievienojot papildu pamatojumus un juridisku tekstu.
- d) Divu mēnešu laikā Komisija reģistrēs vai noraidīs iniciatīvu un informēs organizatorus par lēmuma iemesliem un visiem tiesiskās un ārpustiesas aizsardzības līdzekļiem, kas viņiem ir pieejami.
- e) Ir jāsavāc ievērojams parakstu skaits vismaz 7 dalībvalstīs. Katrā valstī parakstu daudzums ir vienāds ar tās vietu skaitu Eiropas Parlamentā, kas reizināts ar 750.
- f) Reģistrācijas un procedūras laikā organizatoriem ir jādeklarē sava finansējuma avoti un jābūt par tiem pilnīgi atklātiem.
- g) Parakstus varēs vākt gan tiešsaistē, gan parakstu vākšanas lapās. Organizatoriem būs jāievēro dažādas dalībvalstu parakstu reģistrēšanas un pārbaudes procedūras. No 27 dalībvalstīm 18 valstīs paraksts nav derīgs bez personību apliecinājoša dokumenta numura vai pases numura, bet 9 valstīs šāda noteikuma nav.
- h) Parakstu vākšanai un nosacījumu izpildei ir atvēlēti 12 mēneši, un tad tie ir jāiesniedz Komisijai.
- i) Pilsoņu komiteja var Komisijas „attiecīgajā līmenī” prezentēt šo iniciatīvu, un tiks sarīkota tās noklausīšanās Eiropas Parlamentā. Trīs mēnešu laikā Komisija publicēs ziņojumu, kurā būs izklāstīti tās juridiskie un politiskie secinājumi, kā arī pamatojumi noteiktai rīcībai vai tās trūkumam.
- j) Pilsoņu iniciatīvu organizētājiem un iestādēm ir jāievēro datu aizsardzības noteikumi, lai nodrošinātu personīgo datu apkopošanu tikai šīs iniciatīvas nolūkiem un nekādu citu iemeslu dēļ, kā arī šo datu vēlāku iznīcināšanu. Organizatoriem tiks arī piemēroti

Konteksta informācija par
Eiropas pilsoņu iniciatīvu:
„Ūdensapgāde un sanitārija ir cilvēktiesību jautājums!”

---

sodi par jebkādiem citiem regulas noteikumu pārkāpumiem, piemēram, viltotiem parakstiem.

Šis tiesību akts NEPIEŠĶIR pilsoņiem īstas likumdošanas iniciatīvas tiesības, jo tas Komisijai nav saistošs. Pat ja Eiropas pilsoņu iniciatīva saņem vajadzīgo parakstu skaitu un atbilst visiem noteikumiem, Komisija tomēr var nolemt iniciatīvu noraidīt. Ir jāsaprot, kas tieši ir Eiropas pilsoņu iniciatīva, — tas ir instruments dažādu jautājumu apspriešanai, ar kuru pilsoņi var panākt, lai gan Komisija, gan plašsaziņas līdzekļi un sabiedrība pievērstu uzmanību noteiktām tēmām, un sākt debates par tām visā Eiropā.